

HESLO ROVERŮ A RANGERS „SLOUŽÍM“

Úvod

Nadšený aktivní skaut a osvětimský vězeň, profesor Ing. Felix Kolmer, DrSc. (*1922), vzpomíná na příjezd „svého“ transportu do koncentračního tábora v Osvětimi (www.pametnaroda.cz/story/kolmer-felix-1922-1086) „*Já jsem si řekl, že jsem trochu silnější než většina ostatních, vytrénován skautingem, tak to musím přežít, a snad budu moci někomu pomoci, když to bude potřebovat. To byla myšlenka, která mi trochu pomohla. Kdo měl nějaký cíl, který prospěl někomu jinému, měl větší sílu k přežití než ten, kdo si žádný takový cíl nedal*“. Felix prokázal svou skautskou připravenost a skautské „sloužím“ naplnil do posledního písmene. Celý život plnil a dodnes ve svém vysokém věku plní svůj skautský slib, který složil v roce 1933 ve Skryjích na Berounsku (Jak to vidí Kolmer Felix, Český rozhlas Dvojka, 8. května 2015, 8:30 hod.). Přežil nacistické sběrné a koncentrační tábory díky skautskému slibu: „*Vydržím, abych mohl pomoci i někomu jiného*“ a nezištně dokázal pomáhat svým bližním (Hospodářské noviny 18. 11. 2013).

Na webové stránce http://www.cin-centrum.cz/zapisnik1_111.htm se v dubnu 2004 objevil pod názvem „*Skauting a občanská služba*“ překlad článku „*Scouts Activities*“ (published by the Boy Scouts of America). Překladatel je označen iniciálami D.K. Předpokládám, že jde o bratra Daniela Kummermanna. Na internetu najdeme velkou kupu textů různého původu, které odvozují heslo roverů a rangers „*Sloužím*“ od českého krále Jana Lucemburského ve vazbě na erb Edwarda, Černého Prince z Walesu. Nedávno jsem na webové stránce <http://roverground.cz/2013/11/11/ich-dien-eich-dyn-je-jedno-proste...> objevil pozoruhodnou úvahu „*ICH DIEN? EICH DYN? TO JE JEDNO...PROSTĚ SLOUŽÍM*“, jejímž autorem je skautský vůdce bratr Michal Šimek – Dukát. Dovolím si zde citovat z Dukátova textu „*Heslo roverů a rangers je ‚Sloužím‘. Údajně je převzato z erbu Edwarda, Černého Prince z Walesu, jako starobylá rytířská deviza.....Naši skautští předchůdci chápali ono ‚Sloužím‘ jako rytířské heslo a jako takové ho dali roverům....Palacký nám říká ‚Na znamení vítězství sňal král anglický z přílby krále Janovy tři paví péra s nápisem Ich Dien, i dal je svému synovi, černému princovi, jenž přední čest toho dne byl sobě vysloužil. On postavil je do svého štítu, jež užíval co princ Waleský‘....Je to sice hezký příběh, ale pravda to asi nebude. Palackému se to hodilo do jeho velkého vyprávění o udatném českém národu. A bylo by hezké si myslet, že anglický rod má svůj znak převzatý z Čech a že všichni roveři se vlastně řídí podle českého vzoru.....*“. Samozřejmě jde o bitvu u Kresčaku, k níž došlo v sobotu, 26. srpna 1346, a v níž padl český král Jan Lucemburský. Obvykle se uvádí, že slova „*Ich Dien*“ jsou původu německého či, jak jsem také četl, středohornoněmeckého. Bratr Dukát ovšem píše „*....ale věc se má s největší pravděpodobností trochu jinak. Černý princ z Walesu zdědil znak pštrosího nebo supího pera po své matce Filipě Henegavské. Deviza ‚Ich dien‘ není původu německého, původně se totiž psala ‚Ich dene‘. Pochází z galského nářečí, ve kterém zase zněla ‚Eich Dyn‘, což v překladu znamená ‚Váš člověk‘. Roverské Sloužit je tedy původně odvozeno od výrazu ‚Váš člověk‘.*“ Z Dukátova výkladu můžeme soudit či odvodit, že v podstatě jde o legendu. Trochu mi to připomíná dosud stále ještě historicky nedoloženou legendu o králi Artušovi a jeho rytířích kulatého stolu, které včetně rytířského kodexu zvolil

Baden-Powell jako vzory pro své skautské hnutí (Baden-Powell, *Scouting for Boys*, str. 230, World Brotherhood Edition 1946; český překlad str. 242, TDC 2007). Nemíním se ve své úvaze věnovat roverům a rangers popřípadě oldskautům a oldskautkám v širších souvislostech, chci se zaměřit především na skautskou službu.

Rovering

Program roveringu je v podstatě služba a to služba sobě, skautské jednotce i skautskému hnutí, společnosti a lidství (Baden-Powell, *Rovering to Success*, 26 Edition, kapitola 7, str. 112 *Service for others and citizenship*, 1964; Mirko Vosátka – Grizzly, *Roverské dopisy*, str. 8, 1946). K tomuto heslu se hlásí, respektují je a usilují o jeho naplňování nejen roveři a rangers, ale také oldskauti a oldskautky. Služba sobě, usilující o vlastní osobní rozvoj, vycházející z 3. bodu Základních principů skautingu, tu vnější službu bližním usnadní a vlastně ji podmiňuje. Toto formování společnosti není jen záležitostí dospělých. Bratr Dukát píše „...*takže, co bude služba zrovna pro nás (rovery)? Podívejte se kolem. Nemusíte se rozhlížet daleko do světa, hledat velké projekty a měnit světový řád. Stačí se podívat těsně za vlastní práh a vidíte spoustu drobných věcí, které je třeba změnit, a místa, kde by se hodila vaše pomoc. Podívejte se hlavně do svých oddílů a středisek, podívejte se na vaši školu nebo na vaše město. Nečekejte, až za vámi někdo přijde a bude prosit o pomoc. Najděte oblast, která vám bude blízká a můžete do ní něčím přispět. Zapojte se podle svých schopností a dovedností, jak se praví ve slibu – jak dovedu nejlépe. Přijďte a řekněte „Jsem tu a jsem připraven sloužit dobré věci. Jsem Váš člověk.“*“

Oldskauting

Iveta Hajslerová cituje ve své bakalářské práci „*Hodnotová orientace oldskautů*“ (Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, katedra sociální pedagogiky, Brno 2014) slova Antonína Benjamina Svojsíka „*Přibývá těch, kteří prošli s úspěchem skautskou školou, cítí svou příslušnost k hnutí i povinnost uvádět jiné na cestu, která tolik znamenala pro celý jejich život...Skauting je jako strom, zasazený v útlém mládí do srdce člověka. Není možné, aby ten, kdo se stal jedenkrát skautem opravdovým, zastavil se na této cestě, věčně vedoucí vzhůru....Zde stojíme před skautingem dospělých...“*. V citované bakalářské práci se dále píše „*Mezinárodní společenství skautů a skautek definuje oldskauting jako celoživotní sdílení skautských hodnot a ideálů. Skauting je pro členy klubu oldskautů životním stylem. Skauting dospělých tedy můžeme chápat jako součást celoživotního formování osobnosti. Jde o takové dospělé, kteří se už bezprostředně nevěnují výchově mládeže, ale skauting podporují a stal se jejich životním stylem, s výraznými rysy sebevýchovy a osobních motivačních cílů. Oldskauti vyznávají tradice, jsou věrni principům a ideálům, které definoval už Baden-Powell, neboť ty jsou shodné pro všechny věkové kategorie. Skauting dospělých tak tvoří další pomyslný stupeň komplexní skautské výchovy....Oldskauting chápeme jako znak zralosti a zkušenosti všech, kteří prošli skautskou výchovou, pokračují po skautské stezce i v dospělosti a trvale se hlásí k hodnotám skautského hnutí....Oldskauti pomáhají oddílům, jejich vůdcům i činovníkům.... Nejcennější je předávání zkušeností z generace na generaci...“*. Nezastupitelnou je služba, tedy práce pro společnost a účast v charitativní činnosti a v sociálních projektech.

Skauting, dobrý skutek a občanská služba skautů

Dobry skutek a občanská služba skautů patří k nejdůležitější části programu skautingu. Tak začíná v úvodu zmíněný překlad textu amerických skautů. „*Každý den aspoň jeden dobrý skutek*“ říká denní skautský příkaz skautům a skautkám.

Miloš Zapletal – Zet ve svém článku „*Skauting a služba*“ (<http://www.gymnasion.org/archive/article/skauting-sluzba>) píše „...*Skauting je největší mezinárodní hnutí mládeže. Ve svém programu má na předním místě službu. Zavazuje každého svého členu k obětavé, nezištné službě druhým lidem, vlastnímu národu i celému lidstvu.....Velkou nezištnou službu mládeži i společnosti prokazují ti muži a ty ženy, kteří a které vedou skautské oddíly.....Zvyk konat dobré skutky se pro mnohé skauty stává celoživotní samozřejmostí. Někdy jsou to jen drobnosti, jindy dlouhodobé dobrovolné závazky.... Dobry skutek ani skautská služba by neměly být odměňovány finančně či jinak ani oceňovány vyznamenáními. Je to dobrovolná služba prokazovaná bez závazků, bez očekávání odměny. Rozlišit, jakou skautskou činnost lze považovat za „dobry skutek“ a co si popřípadě zaslouží finanční odměnu či vyznamenání, nemusí být vždy snadné. Je to především osobní vnitřní záležitostí každého skauta, každé skautky. Je ovšem všeobecně známo, že skauti si některými svými placenými aktivitami pro společnost vydělávají na svou činnost (např. na letní tábory) a za některá svá mimořádná působení mohou být oceněni nejen skautskými, ale i civilními vyznamenáními.*

Junák – český skaut, z.s., vyhlásil nový celostátní projekt služby veřejnosti „*Skautský dobrý skutek 2015*“, který proběhne po celé zemi 15. až 24. května t.r. Hlavní cíle projektu jsou (a) *posílení služby společnosti jako výchovného nástroje u všech výchovných kategorií;* (b) *posílení aktivní spoluúčasti skautských oddílů a středisek na životě ve svém okolí;* (c) *posílení role všech skautských výchovných kategorií na rozhodování a zacílení lokálního projektu;* (d) *posílení vnímání skautingu jako významného činitele občanského života;* (e) *posílení dobrého jména skautingu na veřejnosti.*

Závěrem

Tento text je téměř celý sestaven z citací prací jiných, vesměs skautských, autorů. Já jsem jen mezi jejich slova vložil svůj komentář. Dovolím si na závěr citovat ještě znovu z předmluvy, kterou napsal D. K. (Daniel Kummermann ?) ke svému překladu amerického textu „*Scouts Activities*“. V jeho slovech je mnoho pravdy a měli by se nad nimi zamyslet skauti i skautky. To je také hlavním důvodem, proč jsem je do tohoto textu zařadil. Vzpomínám na veřejné aktivity roudnických skautů nejen z období před druhou světovou válkou, ale zejména z prvních tří poválečných let 1945-1948. Nechyběli jsme při žádné významné společenské akci, kterých jsme se zúčastňovali v krojích. Na pochodující skautský oddíl či středisko – samozřejmě v krojích - byl krásný pohled, protože jsme to uměli. V květnové revoluci jsme pomáhali všude, kde bylo třeba včetně práce v roudnickém špitále při ošetřování raněných z náletů letadel Rudé armády, k němuž došlo 9. května 1945. A při veslařských závodech jsme zajišťovali spojení od startu až do cíle. Měli jsme totiž po německé armádě polní telefony, které jsme po břehu postupně rozmístili a předávali

zprávy o průběhu jednotlivých závodů do cíle. Mohl bych pokračovat. Nepochybně podobným způsobem působili skauti na většině dalších míst v Československé republice. Abych ale nekřivdil současné mladé roudnické skautské generaci – ta pravidelně pomáhá při známém Memorial Air Show a významně pomohla při povodních.

Překladatel D.K. ve své předmluvě píše „*Mnoho se mluví o tom, že o český skauting ztratila veřejnost zájem. Jako na nenávratně vzdálený sen se vzpomíná na podporu, jakou měl náš skauting v krátkém období po své druhé obnově v roce 1968. Stýskáme si, že vážnost skautských vůdců, zvláště na malých městech a v obcích, kde si všichni vidí do hrnce, je povážlivě nízká. Mnohdy je zde skautský činovník pokládán za podivína hrajícího si s dětmi na indiány. Nebylo tomu tak vždy, a právě na malých městech se skauti těšili značné úcty a uznání. Možná, že je to také tím, že jsme zapomněli, že dobrý zvuk a obraz českého skautingu se budoval dlouho - od Rakousko-Uherska přes celou První republiku. Především však se nevytvářel pomocí placených reklam v časopisech, ale prací a službou. Skautskou službou pro obec a pro ty, kteří pomoc potřebují. Čeští skauti bývali vidět a dokázali o sobě dát vědět. Plody našeho dávného skautingu je nám občas dopřáno chutnat ještě dnes. Čas od času si na to, co český skauting dokázal – bez státních subvencí a grantů – někdo vzpomene, a v domnění, že jsme těm dávno mrtvým bratrům a sestrám podobní nám obrazně nebo skutečně poklepe po rameni. I v tomhle směru je však ona podobnost povážlivě rozplízlá. Zapomněli jsme, že solidnost firmy neudrží značka, byť by byla stokrát a třeba na sto let zaplacená na patentovém úřadě, ale jen a jen výrobek. A dobrý výrobek se nevytváří, jak známo, jinak než nadšením, šikovností, nápady“.*

Původně jsem předpokládal, že jako pamětník předválečného i poválečného skautingu i skautingu let 1968-70, zakončím tuto úvahu uvedenými převzatými slovy D.K. Ale nedá mi to, abych nepřipojil pár vět. V těchto dnech si připomínáme sedmdesáté výročí ukončení druhé světové války v Evropě. Vidím před sebou rok 1945, kdy byla ukončena druhá světová válka v Evropě a kdy bylo naše skautské hnutí obnoveno s tisíci a desetitisíci vličat, světlušek, skautů a skautek, působících po celé republice. Skauty bylo tehdy vidět všude a s jejich účastí a aktivní pomocí se také počítalo. Na tryzně v Lidicích procházel 10. června 1945 prezident republiky Edvard Beneš mohutným kordonem krojovaných skautů a skautek. Televize dnes přináší záznamy z různých současných oslav. Je mi smutno z toho, že mezi účastníky jsem zatím neviděl krojované skauty a skautky. Že by se jich to netýkalo? Vzpomínám, jak jsme se po válce s velkou hrdostí podobných akcí zúčastňovali ve skautském kroji, často jsme dokonce při nich vykonávali pořadatelskou službu. Obávám se, že v dnešní době se současná mladá skautská generace za svůj kraj stydí a tak, snad místo něho, třeba jen nosí skautský šátek? Někdy ani ten ne. Nevím, je-li to problém jen našich skautů nebo se s ním setkáváme mezi skauty i jinde ve světě. Jak jsem již uvedl, je mi z tohoto stavu, jehož jsme u nás v současné době svědky, skutečně smutno.

Roudnice nad Labem, květen 2015

Jiří Čejka – Péguy, ŘSV